

Pedagogisch beleid De Zevenhoeven

Met onderdelen van Positive Behavior Support (PBS) en The Leader in Me (tlim) en Rots en Water, ten behoeve van gewenst gedrag en sociale veiligheid.

Inhoudsopgave

Pedagogisch beleid	1
Inleiding	4
Positive Behaviour Support (PBS)	5
<i>Uitleg PBS</i>	<i>Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.</i>
<i>piramidemodel</i>	<i>Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.</i>
Rots en water (R&W)	5
The Leader in me (Tlim)	6
PBS op de Zevenhoeven	6
<i>Schoolbreed niveau</i>	<i>6</i>
Heldere gedragsverwachtingen	6
Aanleren en consolideren van gewenst gedrag	7
Bekrachtigen van gewenst gedrag	7
Extra aandacht voor groep 5	7
<i>PBS op leerlingniveau</i>	<i>8</i>
Consequenties bij ongewenst gedrag	8
<i>Ongewenst gedrag</i>	<i>8</i>
Werkwijze	9
Inzet van de achterwacht	10
Het herstelplan	11
Leerlingbespreking	11
Interventies	11
Samenwerken met ouders	13
<i>Gedragsteam</i>	<i>14</i>
<i>Communicatie met ouders</i>	<i>14</i>
Sociale veiligheid	15
<i>Preventief</i>	<i>15</i>
<i>Signalering</i>	<i>16</i>
<i>Curatief</i>	<i>17</i>
<i>Bijlage 1. Gedragsverwachtingen de Zevenhoeven</i>	<i>18</i>
<i>De gedragsverwachtingen zijn geminimaliseerd naar aanleiding van een bespreking in het gedragsteam en de teamvergadering naar 6 verwachtingen die overal gehanteerd kunnen worden.</i>	<i>18</i>
<i>Bijlage 2. Het spelplan</i>	<i>18</i>
<i>Bijlage 3. Interactiematrix</i>	<i>19</i>

Inleiding

Naast het cognitief leren van kinderen is het ook belangrijk dat zij leren omgaan met zichzelf en anderen, in de groep en als individu. Wie ben ik, wat vind ik belangrijk, in samenwerking met andere kinderen en volwassenen in de school. In de missie en visie van de Zevenhoeven staat dit centraal.

Missie en visie van de Zevenhoeven

Waar staan we voor?

Op de Zevenhoeven leren we van de samenwerking met elkaar, de ouders en de kinderen. We hebben oog voor ieder kind en zijn/ haar leerbehoeften. We leren, met plezier, ontdekkend en oplossingsgericht, waarbij de kinderen zich betrokken voelen en verantwoordelijk zijn voor zichzelf, een ander en de omgeving.

Wat willen we met het onderwijs van de Zevenhoeven?

Met de Zevenhoeven VEILIG, BETROKKEN EN DOELGERICHT op weg naar de toekomst.

Veilig: in een veilig leerklimaat krijgen kinderen de kans om te leren en samen te werken.

Betrokken: leraren, ouders en de kinderen zijn samen, met aandacht en zorg, betrokken bij de ontwikkeling van kind en school.

Doelgericht: kinderen weten waarom ze leren en waartoe het kan leiden.

Toekomst: om goed voorbereid op de toekomst voorbereid te zijn, is ons onderwijs gericht op:

- Kennis en vaardigheden; wat kun je?
- Leren hoe je kunt leren; zicht op eigen leren?
- Hoe je verder kan gaan; wat wil je?

Het team van de Zevenhoeven vindt het belangrijk dat elk kind zich kan ontwikkelen en zich prettig voelt op onze school.

Sinds schooljaar 2010-2011 werken we op de Zevenhoeven met PBS om kinderen sociale vaardigheden aan te leren. Na enkele jaren heeft het team aanpassingen gemaakt. Voortschrijdend inzicht deed ons onder anderen inzien dat de gehanteerde werkwijze mogelijk bijdroeg aan het creëren van een fixed mindset en dat het beloningssysteem weliswaar maakte dat de kinderen extrinsiek gemotiveerd raakten, maar dat de stap naar intrinsieke motivatie veelvuldig achterwege bleef.

Bovendien is het nodig is om nog een extra stap te zetten op het gebied van eigenaarschap bij de leerlingen. Daarom is in de bovenbouw het werken met 'The leader in me' geïmplementeerd in het schooljaar 2019-2020. De rots en water lessen worden gegeven door speciaal opgeleide leerkrachten en richt zich op het eigen maken van sociale competenties en weerbaarheid. In het schooljaar 2020-2021 worden tijdens 3 studiedagen via teamscholing OOK pedagogisch verdieping aangebracht in de pedagogische aanpak van de Zevenhoeven. Met het introduceren van Rots en Water en The leader in me hebben we het PBS langzaam wat losser aangepakt en zijn we op weg naar een pedagogische aanpak die bij de Zevenhoeven past.

Positive Behaviour Support (PBS)

Positive Behavior Support is een effectief gebleken schoolbrede aanpak, gericht op het expliciet maken en stimuleren van gewenst gedrag. Net als 'gewone' vakken als taal, rekenen en biologie, kun je kinderen gewenst gedrag aanleren, door duidelijk en consequent te zijn in wat je van hen verwacht. Het doel van PBS is het scheppen van een positief, veilig pedagogisch klimaat dat het leren bevordert en gedragsproblemen voorkomt. Hiervoor worden handvatten aangereikt op het niveau van de school, de klas en de individuele leerling.

De kernprincipes van PBS zijn:

- Het ontwikkelen van duidelijke gedragsverwachtingen.
- Communiceren over en actief aanleren van deze gedragsverwachtingen.
- Het herkennen en bekrachtigen van gewenst gedrag.
- Het minimaliseren van aandacht voor ongewenst gedrag.
- Duidelijk en consequent reageren op ongewenst gedrag.

Belangrijke sleutelementen hierbij zijn: preventie, effectief klassenmanagement, op data gebaseerde besluitvorming, positieve interventies en samenwerking met ouders. De Zevenhoeven voegt hieraan toe, de relatie met de kinderen als groep en als individu.

Rots en water (R&W)

Rots en Water is een psychofysieke training voor jongens en meisjes in het basisonderwijs. Leerlingen ontwikkelen door middel van lichaamsbeweging sociale en mentale vaardigheden. De Rots en Water-training heeft twee doelen:

- Het vergroten van de communicatie- en sociale vaardigheden en het welzijn van leerlingen.
- Het voorkomen of verminderen van sociale problemen, zoals pesten, conflicten en uitsluiting.

Bovengenoemde doelen worden bereikt door het ondersteunen en bevorderen van de sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen. Hierbij zijn twee elementen noodzakelijk, die staan voor de vaardigheden die leerlingen moeten beheersen: Rots en Water. Rots staat

voor het opkomen voor jezelf en Water wijst op het maken van verbinding met andere mensen. Door deze twee vaardigheden op een goede manier te combineren en in te zetten, is een leerling in staat om in de klas en in de maatschappij te functioneren.

The Leader in me (Tlim)

The Leader in Me is een pedagogische leerlijn die kinderen op een speelse manier zeven gewoonten aanleert, gericht op persoonlijke groei, persoonsvorming en relaties met anderen. Hoe kan je leidinggeven aan jezelf en de leiding nemen met anderen. Iedereen kan deze zeven gewoonten bij zichzelf ontwikkelen, ook kinderen!

Op de Zevenhoeven worden de zeven gewoonten uitgelegd aan de hand van een boom. De volgorde van de gewoonten is niet toevallig en de wortels van de boom zijn erg belangrijk. Ze staan voor de eerste drie gewoonten waar je een basis legt voor het zelfleiderschap op school en thuis. Deze gewoonten in de wortels gaan over JEZELF. Het zijn gewoonten die je initiatiefvol en stevig maken, ze gaan over zelfreflectie, over het ontdekken van jezelf en jouw talenten en ze laten zien dat je een eigen verantwoordelijkheid en aandeel hebt. De boomstam staat symbool voor jou en je relaties met anderen. Gewoonten 4, 5 en 6 gaan over SAMEN, over respectvol samenwerken en samenleven met anderen. Met als uitgangspunt dat iedereen talenten heeft en dat het mooi is dat we allemaal verschillend zijn. Gewoonte 7 gaat over goed VOOR JEZELF ZORGEN: het vinden van balans in de volgende dimensies; lichaam, hart, verstand en ziel.

PBS op de Zevenhoeven

Het team van de Zevenhoeven heeft drie basiswaarden geformuleerd, te weten:

- Veiligheid
- Verantwoordelijkheid
- Respect

Deze drie basiswaarden vervullen een centrale rol binnen PBS op de Zevenhoeven.

Schoolbreed niveau

In ons dagelijks onderwijs zijn wij vooral gericht op proactief pedagogisch handelen. Hierbij stimuleren wij in alle situaties gewenst gedrag bij alle kinderen. Dit doen wij door:

- Het formuleren van heldere gedragsverwachtingen in de hele school.
- Het visualiseren van gedragsverwachtingen in de groepen en de school.
- Het systematisch aanleren en consolideren van gewenst gedrag.
- Het bekrachtigen van gewenst gedrag.
- Het consequent omgaan met ongewenst gedrag (zie hoofdstuk 4)

Heldere gedragsverwachtingen

Voor de hele school gelden de volgende basisregels.

- Ik luister naar een ander
- Ik praat aardig tegen en over een ander

- Ik ben eerlijk
- Ik doe een ander geen pijn
- Ik ben verantwoordelijk voor mijn gedrag
- Iedereen hoort erbij

De gedragsverwachtingen

Basisregels hangen goed zichtbaar in de school en de klaslokalen. Deze gedragsverwachtingen worden gevisualiseerd door middel van een picto.

Aanleren en consolideren van gewenst gedrag

In de gouden weken worden naast de groepsvormende activiteiten de gedragsafspraken besproken en maakt iedere groep een eigen poster met afspraken die elk kind ondertekent met zijn/haar naam. In de onderbouw worden de gedragsverwachtingen in een activiteit aangeleerd. In de bovenbouw bekijkt de leerkracht welke verwachting de aandacht behoeft en baseert daarop haar keuze om een les, activiteit of gesprek in te zetten.

In alle groepen is er bij het aanleren en consolideren van de gedragsverwachtingen aandacht voor de volgende uitgangspunten:

- Het geven van positieve feedback gebeurt in de verhouding van tenminste 4:1.
- De aandacht wordt zoveel mogelijk gericht op (het zien en benoemen van) gewenst gedrag.
- De aandacht voor ongewenst gedrag wordt geminimaliseerd.
- Er wordt gebruik gemaakt van zinvolle correcties door de regel te herhalen, de leerling voor de keuze te stellen het gedrag bij te stellen en het direct complimenteren bij het maken van de juiste keuze.
- De leerkracht is zich bewust van haar rolmodel-functie en geeft het goede voorbeeld. En wijst kinderen op hun voorbeeld voor andere/jongere kinderen
- Er wordt bovenal goed gebruik gemaakt van het gezond verstand.

Bekrachten van gewenst gedrag

Interventies die hierbij horen zijn:

- Het geven van complimenten
Deze zijn gekoppeld aan de gedragsverwachtingen. Complimenten rondom gedrag zijn effectief wanneer het gewenst gedrag concreet benoemd wordt en gekoppeld wordt aan de basiswaarden. Het noemen van de naam van de leerling geeft nog meer kracht. *'Thijs, wat goed dat je zo rustig door de gang loopt, dat is echt veilig!'*
- Het geven van non-verbale bekrachtiging.
Voorbeelden hiervan zijn het opsteken van een duim of het uitdelen van een schouderklopje.

Extra aandacht voor groep 5

De ontwikkelingsfase waarin kinderen die in groep 5 zitten zich bevinden, maakt het noodzakelijk dat er, boven op de schoolbrede werkwijze, extra aandacht voor het

groepsvormingsproces is. Om dit proces goed te kunnen begeleiden is het van belang dat leerkrachten die met een groep 5 werken beschikken over parate kennis van zowel de verschillende ontwikkelingsfasen, als de invloed daarvan op het groepsvormingsproces. Dit is noodzakelijk om het gedrag van kinderen te kunnen plaatsen en vroegtijdige interventies in te kunnen zetten wanneer een negatieve vorming van de groep dreigt te ontstaan. Daarnaast krijgen de kinderen in groep 5 een aantal extra Rots en Waterlessen.

PBS op leerlingniveau

Passend onderwijs betekent dat we op de Zevenhoeven op passende wijze met PBS om zullen moeten gaan. Om kinderen gelijke kansen te bieden, is het noodzakelijk om ze niet gelijk te behandelen. Het is van belang ons te realiseren dat kinderen van verschillende afkomst zijn, in verschillende gezinnen opgroeien en zich op verschillende wijzen ontwikkelen. Het is de taak van de leerkracht om professioneel en adequaat met deze verschillen om te gaan en dit uit te dragen naar zowel leerlingen als ouders. Alle kinderen op de Zevenhoeven kunnen in elk geval op het volgende rekenen:

- Alle medewerkers van de Zevenhoeven kijken gericht naar gewenst gedrag en bekrachtigen dit veel en vaak.
- De consequenties die op ongewenst gedrag volgen, zijn voor iedereen vooraf duidelijk

Hoewel bij PBS de nadruk ligt op het aanleren en bekrachtigen van gewenst gedrag, is het ook erg belangrijk dat er een eenduidige aanpak is wanneer een kind ongewenst gedrag vertoont. Wij maken daarbij onderscheid in:

- Ongewenst gedrag
- Probleemgedrag

Om gerichte interventies in te kunnen zetten, wordt gebruik gemaakt van incidentenregistratie in Parnassys. Een deel van het gedragsteam; SL, IB en gedragspecialist analyseert deze incidentenregistraties maandelijks na melding van de leerkracht. Daarnaast bekijken zij of er interventies op groepsniveau of voor individuele kinderen nodig zijn. De bevindingen worden geanonimiseerd ingebracht in het gedragsteam.

Ongewenst gedrag

Onder ongewenst gedrag verstaan wij het niet naleven van de gedragsverwachtingen zoals die geformuleerd zijn. Wij hanteren een eenduidige aanpak die gericht is op het snel ombuigen van ongewenst gedrag naar gewenst gedrag. Dat doen wij door:

- Het ongewenste gedrag indien mogelijk te negeren.
- Aandacht vestigen op gewenst gedrag; Wanneer een kind dat zich in de nabijheid bevindt van het kind dat ongewenst gedrag vertoont, zich goed aan de gedragsverwachting houdt, vestigt de leerkracht de aandacht op dit gewenste gedrag door het te benoemen. Het kind dat ongewenst gedrag vertoont, krijgt zo de mogelijkheid om het eigen gedrag aan te passen, zonder dat het direct aangesproken

wordt. Wanneer het kind er inderdaad voor kiest om het gedrag bij te stellen, wordt dit door de leerkracht benoemd. Het toepassen van een educatieve correctie;

- Neem het kind zoveel mogelijk apart.
 - Vertel het kind kalm, zakelijk en op neutrale wijze wat je hebt gezien.
 - Ga niet in discussie.
 - Benoem het ongewenste gedrag en vertel wat het gewenste gedrag had moeten zijn door de gedragsregel te herhalen.
 - Geef het kind de keuze om het ongewenste gedrag bij te stellen en leg daarbij uit wat de gevolgen zijn als het kind de keuze maakt om het ongewenste gedrag voort te zetten.
 - Wanneer het kind ervoor kiest het gedrag aan te passen, wordt dit meteen bekrachtigd door middel van het geven van een compliment.
 - Wanneer het kind ervoor kiest het gedrag niet aan te passen, verandert het ongewenste gedrag in probleemgedrag. De procedure rondom probleemgedrag treedt dan in werking.
- Bovenal gebruik te maken van het gezond verstand.

Probleemgedrag

Onder probleemgedrag verstaan wij:

- Het bewust en/of herhaaldelijk vertonen van ongewenst gedrag nadat de procedure omtrent ongewenst gedrag in zijn geheel is doorlopen zonder dat dit het gewenste resultaat tot gevolg heeft.
- Storend gedrag dat het lesgeven belemmert.
- Gedrag dat de veiligheid van de leerling zelf, de medeleerlingen of het personeel in gevaar brengt.

Werkwijze

Wanneer probleemgedrag zich voordoet, hanteren wij de volgende eenduidige aanpak:

- Op een geschikt moment, bij voorkeur na schooltijd, volgt een kort gesprek met de leerkracht.
- De ouders worden zo mogelijk persoonlijk of per mail/Parro op de hoogte gebracht van het incident.
- De leerkracht noteert het incident in de klassenmap en Parnassys.
- In het geval van herhaaldelijk probleemgedrag of wanneer het probleemgedrag dusdanig ernstig is dat de leerkracht het nodig acht dit met ouders te bespreken, wordt telefonisch contact met de ouders gezocht.
- Naar aanleiding van data-analyse gaat een deel van het gedragsteam met leerkrachten in gesprek. Een vast onderdeel van dit gesprek is het reflecteren op leerkrachtgedrag. Indien nodig worden, in overleg met ouders, mogelijke interventies ingezet en een handelingsplan gedrag opgesteld.

Wanneer het probleemgedrag van dien aard is dat de veiligheid van het kind zelf, andere kinderen of medewerkers in gevaar is, hanteren wij de volgende eenduidige aanpak:

- Er wordt niet gewaarschuwd. Kind wordt apart gezet.
- De achterwacht wordt zo nodig ingezet.

- De leerkracht neemt contact op met de ouders en maakt een afspraak voor een gesprek waarbij het kind, de ouder(s), de leerkracht en een lid van het gedragsteam aanwezig zijn.
- Tijdens het gesprek wordt een herstelplan opgesteld. Afspraken worden direct op papier gezet en door ouders ondertekend.
- De leerkracht maakt aan het einde van het gesprek een afspraak voor een voortgangs- of evaluatiegesprek.
- Bij het herhaaldelijk voorkomen van een incident waarbij de achterwacht is ingezet (drie keer binnen twee weken) worden ouders uitgenodigd voor een gesprek met de leerkracht, gedragsspecialist en de schoolleider.
- Indien het gedrag zich herhaalt binnen de afgesproken termijn, wordt het kind korttijdelijk door de schoolleider geschorst.

Inzet van de achterwacht

Wanneer het probleemgedrag dermate ernstig is dat de medewerker het niet alleen af kan handelen, zal het in sommige gevallen noodzakelijk zijn om gebruik te maken van de achterwacht. De achterwacht bestaat uit ambulante teamleden. Een achterwacht moet worden gezien als een uiterst middel; als deze te snel en gemakkelijk wordt ingezet, verliest het zijn kracht.

Bij het inzetten van de achterwacht worden de volgende stappen doorlopen:

- Het kind wordt verzocht mee te lopen naar de achterwacht.
- Bij weigering of voortduren van onveilig gedrag vertelt de leerkracht dat het kind, wanneer deze niet binnen vijf tellen meeloopt naar de achterwacht, ervoor kiest dat de leerkracht hem bij de hand pakt en hem zo naar de achterwacht begeleidt.
- Wanneer het kind zich ernstig blijft verzetten laat de leerkracht een ander kind uit de groep de achterwacht halen.
- In geval van een noodsituatie laat de leerkracht de gehele groep de klas verlaten en naar de gemeenschapsruimte of het plein gaan. Eén kind waarschuwt de achterwacht.
- De achterwacht neemt het zo snel mogelijk van de leerkracht over.
- De leerkracht gaat terug naar de groep en stelt deze gerust.
- De achterwacht neemt de zorg voor het kind over van de leerkracht.

Bij de achterwacht hanteren wij de volgende eenduidige interventies die gericht zijn op het zo snel mogelijk stoppen van het probleemgedrag en herstellen van de relatie van het kind met de leerkracht en klasgenoten:

- De achterwacht laat het kind aan tafel zitten en rustig worden.
- De achterwacht negeert het kind tot die tijd zoveel mogelijk.
- Bij aanhoudende fysieke agressie of vernieling gaat de achterwacht achter het kind staan en neemt de gekruiste polsen van het kind stevig vast. Tijdens het vasthouden herhaalt hij op rustige neutrale toon dat hij het kind vasthoudt zodat deze zichzelf en anderen geen pijn kan doen en dat hij los zal laten zodra het kind rustig is. Dit doet de achterwacht nooit alleen.
- Zodra het kind rustig is bespreekt de achterwacht samen met de leerkracht en het kind de situatie.

- Het incident wordt in Parnassys vermeld door de leerkracht in samenspraak met de achterwacht.

Het herstelplan

Het herstelplan is een plan dat wordt ingezet wanneer zich probleemgedrag heeft voorgedaan waarbij het nodig is om schade te herstellen. Doel van het herstelplan is samen met de leerling vaststellen wat de leerling gaat doen om de schade van het incident te herstellen. Daarnaast is een belangrijk onderdeel van het herstelplan het bespreken met de leerling op welke manier herhaling van dit gedrag in het vervolg voorkomen kan worden. Het herstelplan wordt opgesteld door de leerling, de ouders, de leerkracht en de gedragspecialist en gaat in het dossier van de leerling. In het herstelplan worden de volgende zaken vastgelegd:

- De acties die de leerling moet ondernemen om de gevolgen van het gedrag te herstellen, bijvoorbeeld: materiële schade herstellen, 'sorry brief' schrijven, tekening maken, schrijfstraf, inhalen achterwachtijd.
- Een door de leerling, leerkracht en schoolleider opgesteld plan van acties om herhaling te voorkomen, bijvoorbeeld: proactieve interventies, extra oefenen sociale vaardigheden.

Leerlingbespreking

Een leerling waarvoor de achterwacht binnen een maand meerdere keren is ingezet wordt altijd besproken in een leerlingbespreking. Hierbij zijn in ieder geval de ouders, ib-er, leerkracht en schoolleider aanwezig.

Interventies

Interventies kunnen worden ingezet na:

- Analyse van de gedragsincidentenregistraties in Parnassys
- Een hulpvraag van leerling, ouder of leerkracht
- Terugkerend probleemgedrag

Interventies kunnen zowel individueel, als op groepsniveau worden ingezet en hebben als doel het gesignaleerde ongewenste gedrag van één of meerdere leerlingen bij te stellen. Om te bepalen welke interventie ingezet zal gaan worden, vindt overleg plaats tussen de betrokken leerkracht en het gedragsteam.

Omdat het van groot belang is dat de interventie passend is, kan deze per leerling, leerkracht of situatie variëren. Voorbeelden van interventies die ingezet kunnen worden, zijn:

- Check in, check out
- Gesprekjes (IB of gedragspecialist) met individuele of groepjes leerlingen buiten de klas
- Extra rots en waterlessen
- De supportgroepaanpak (bijlage 4)

Samenwerken met ouders

Eén van de belangrijke sleutelementen is samenwerken met ouders. De aanpak is gericht op alle leerlingen van de school en in het verlengde daarvan tevens gericht op alle ouders. Ouderbetrokkenheid vormt de basis gestoeld op de drie basiswaarden: veiligheid, verantwoordelijkheid en respect.

Het is belangrijk dat ouders en leerkrachten goed contact hebben en op een positieve manier samenwerken. Ze hebben een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling van de kinderen. Ouders kennen hun kind het beste en kunnen waardevolle informatie over hun kind geven en meedenken met de leerkracht.

Twee ouders zijn lid van het gedragsteam. Ze worden betrokken bij het beleid en denken mee met de school inzake de pedagogische lijn en zijn voor het team een klankbord. Zij laten de stem van de ouders horen en kunnen informatie vanuit andere ouders inbrengen.

Uit het gedrag van ouders blijkt dat zij zich gedeeld verantwoordelijk voelen voor de schoolontwikkeling van hun kind. Ouders zijn (emotioneel) betrokken bij de ontwikkeling van hun kind, bij de school en de leerkrachten. De school erkent en toont begrip voor de basale emoties die iedere ouder heeft wanneer het gaat om zijn/haar kind.

De belangrijkste reden dat samenwerken met ouders en ouderbetrokkenheid als rode draad in onze werkwijze te vinden is, is gelegen in het feit dat de leerling er beter van wordt.

Er zijn diverse stadia van ouderbetrokkenheid te onderscheiden. Inmiddels is de Zevenhoeven belandt bij Ouderbetrokkenheid 3.0, dit laat zich als volgt omschrijven: 'de school en de ouders delen en zoeken samen naar nieuwe informatie met een voor beide partijen helder doel: de ontwikkeling van het kind, de leerling'. Dit heeft tevens een aantoonbaar positief effect op het voorkomen van (klein/groot) probleemgedrag en pesten. Op de Zevenhoeven houdt dit in:

- Informeren van ouders; middels diverse kanalen worden ouders op de hoogte gehouden van de activiteiten gericht op gedrag en sociale veiligheid
- Samenwerken met ouders; ouders worden betrokken bij ouder-kindgesprekken en zo snel mogelijk meegenomen via gesprekken als er zorg rondom de ontwikkeling van hun kind is. Daartoe kunnen ouders uitgenodigd worden bij een klein

ondersteuningsteam met als doel samen oplossingen te bedenken om het kind te ondersteunen.

Op de Zevenhoeven wordt extra aandacht besteed aan ouders voor wie schoolbetrokkenheid een moeilijke opgave is. Voor deze ouders is het lastig een actieve bijdrage te leveren aan de schoolcarrière van hun kind door persoonlijke problemen of onvoldoende kennis. Samen met deze ouders worden (persoonlijke) manieren gezocht om hun betrokkenheid bij de school te vergroten. Behalve hun kind, kunnen ook de ouders hier voordeel van hebben. Zij voelen zich meer gesteund door de school en hebben een groter vertrouwen in de kansen die de school hun kind biedt.

Gedragsteam

Binnen de school is een gedragsteam samengesteld vanuit de leergroep veiligheid. In dit team zitten vertegenwoordigers uit alle geledingen van de school. Het gedragsteam bestaat uit:

- De directeur
- De intern begeleider
- De gedragspecialist/leerkracht (zo mogelijk)
- Twee ouders

Het gedragsteam bespreekt de activiteiten en het beleid t.a.v gedrag en sociale veiligheid. De directeur is, i.s.m. de intern begeleider, coördinator van het gedragsteam. Zij stuurt het gedragsteam aan en houdt het proces op de werkvloer goed in de gaten. Het gedragsteam komt minimaal een keer per 6 weken bijeen.

Communicatie met ouders

De communicatie met ouders met betrekking tot de elementen van het pedagogisch beleid verloopt op verschillende manieren.

- Er is een hoofdstuk in de schoolgids opgenomen over het pedagogisch beleid, waaronder pbs, the leader in me en rots en water;
- Er is op de website informatie te vinden over het pedagogisch beleid;
- Bij (klein/groot) probleemgedrag is er altijd contact met de ouders voor afstemming over de individuele leerling. Tevens bestaat de mogelijkheid van contact met de ouders van verschillende leerlingen onderling. De school schept een klimaat waarbij ouders het gevoel hebben welkom te zijn. In de middag staat het ouders vrij om binnen te lopen. In de ochtend voor aanvang van de school gaan de leerlingen (uitgezonderd groep 1 en 2 en groep 3 tot de herfstvakantie) zelf de school binnen, opdat de lessen tijdig kunnen beginnen.

Communicatie naar ouders heeft blijvend aandacht nodig, zowel van het gedragsteam als van het team, om dit zo optimaal mogelijk te laten verlopen.

Sociale veiligheid

Pesten heeft verstrekende gevolgen voor het gepeste kind: aspecten als veiligheid, geluk, eigenwaarde en leerresultaten komen in het geding. Ook voor de pester zijn er consequenties, en niet te vergeten voor de rest van de klas. De impact op de sfeer in de groep en het welbevinden van de leerlingen is bij pestgedrag heel ingrijpend. Aandacht voor bepaald gedrag kan dit gedrag juist versterken. Immers, 'wat je aandacht geeft, groeit'. Daarom hebben wij ervoor gekozen om geen expliciete aandacht te schenken aan dat wat we niet willen (pestgedrag). Wij kiezen er, door met PBS en TliM te werken, voor om juist veel aandacht te hebben voor wat we wél willen, namelijk een veilige sfeer voor iedereen waarin leerlingen met elkaar samenwerken en zich verantwoordelijk voelen voor een gezonde sfeer in de groep.

Preventief

Om bovengenoemde veilige sfeer voor iedereen te creëren en daarmee pestgedrag zoveel mogelijk te voorkomen, is het belangrijk dat we preventief te werk gaan. Hieronder staat beschreven op welke wijze wij op de Zevenhoeven invulling geven aan deze (pest)preventie.

De basis van onze pestpreventie is het werken met PBS en Rots en Water. Alle medewerkers van de Zevenhoeven zijn getraind in deze twee schoolbrede pedagogische aanpak die gericht zijn op het bevorderen van positief gedrag binnen de school en weerbaarheden daarmee een veilige, positieve, sociale omgeving creëert die het leren bevordert en gedragsproblemen voorkomt of doet afnemen. Positief, gewenst gedrag wordt actief aangeleerd, geoefend en bekrachtigd, gedragsverwachtingen zijn in de school zichtbaar en er wordt gebruik gemaakt van een eenduidige aanpak met duidelijke consequenties bij ongewenst gedrag. Gedragsincidenten worden geregistreerd, waardoor snel passende interventies kunnen worden ingezet voor zowel individuele leerlingen als groepen.

Pestpreventie binnen PBS en Rots en water

De pestpreventie is gericht de leerlingen aan te leren hoe de aandacht bij het pestgedrag weggehaald kan worden door weerbaarheid. Dit doen we door middel van een driestappenreactie:

1. Het gebruiken van een schoolbreed stopsignaal: stevig staan, gestrekte arm, open hand ter hoogte van het hart van de ander en rustig, maar duidelijk 'Stop' zeggen.
2. Sterk weglopen.
3. Praten met een volwassene.

Deze interventie wordt aangeleerd tijdens de rots en watertraining. Hierbij is er ook veel aandacht voor rol en de taak van de omstanders. Nadat deze interventie is aangeleerd, wordt deze geoefend en bekrachtigd in lessen en gesprekken met de eigen leerkracht.

Groepsvormingsactiviteiten

Het verloop van de eerste weken van een nieuw schooljaar zijn van grote invloed op de rest van het schooljaar. Gedurende deze weken wordt de klas tot een positieve, dan wel negatieve groep gevormd. In alle groepen wordt daarom tijdens de eerste weken van het schooljaar veel aandacht besteed aan het vormen van een positieve groep. Dit wordt gedaan met behulp van groepsvormingsactiviteiten uit 'Grip op de groep'. Deze activiteiten worden ingepland in het rooster en na afloop geëvalueerd.

Leerkrachtgedrag

Alle medewerkers van de Zevenhoeven zijn zich ervan bewust dat elke vorm van gedragsbeïnvloeding begint met voorbeeldgedrag.

Belangrijk is dat iedereen, collega's en kinderen, een goed beeld hebben van het verschil tussen pesten en plagen. Een duidelijke beschrijving komt van Charlotte Visch in 'Gelukkige kinderen in een gelukkige klas': Plagen is dat je er allebei om kunt lachen, pesten is als de ander niet kan lachen om wat jij doet. Het is van groot belang de kinderen te leren dat iets dat als grapje bedoeld is, toch als pesten kan worden ervaren door de ander. De leerkracht heeft de taak om kinderen te leren invoelend te zijn en ze bij te brengen hoe zij het goed kunnen maken wanneer zij (onbedoeld) gepest hebben.

Signalering

Naast onze preventieve werkwijze, is er veel aandacht voor signalering. Hieronder staat beschreven welke middelen wij inzetten om pestgedrag vroegtijdig te kunnen signaleren.

Leerlijn sociaal-emotionele ontwikkeling, Zien en Veiligheidslijsten WMK

Voor de leerlingen van de groepen 1 en 2 wordt de leerlijn sociaal-emotionele ontwikkeling ingevuld. In de groepen wordt jaarlijks in oktober/november de veiligheidslijsten van WMK door leerlingen in groep 6 t/m 8 en vragenlijsten van Zien door leerlingen in groep 5 t/m 8 door de leerlingen en in groep 3 en 4 door de leerkrachten ingevuld. Deze signalering brengt, naast sociaal-emotionele competenties, ook welbevinden en betrokkenheid en de mate waarin leerlingen zich veilig voelen in beeld. Wanneer blijkt dat uit een ingevulde lijst naar voren komt dat leerlingen of een groep zich niet veilig voelen of een laag welbevinden ervaren, gaat de leerkracht altijd met deze leerlingen in gesprek en volgen acties, waaronder herhaling van de lijst in januari voor deze individuele leerling. De leerkrachten van groep 5 t/m 8 vullen de Zien vragenlijst in aan het eind van het schooljaar voor de hele groep, ter overdracht aan de volgende leerkracht.

Deze signalering en de uit gesprekken verkregen aanvullende informatie, wordt besproken in het leerteam veiligheid, met eventuele interventies op schoolgebied en de leerkracht analyseert de lijst, bedenkt en voert acties uit.

De 'zoek je een luisterend oor'-bus

Om de leerlingen gelegenheid te geven al hun problemen of gevoelens vrij te kunnen uiten is de 'zoek je een luisterend oor'-bus ingesteld. De kinderen kunnen via een brief hun probleem kenbaar maken aan de contactpersoon van de school. Deze informatie wordt strikt vertrouwelijk behandeld. Een toelichting op deze bus wordt jaarlijks gedurende de eerste weken van het schooljaar gegeven door de contactpersoon. Ook is er bij de brievenbus een geplastificeerde kaart met uitleg te vinden.

De leerlingenraad-bus

In deze bus kunnen de leerlingen hun klachten en ideeën kwijt. Wanneer leerlingen hun pestprobleem liever bespreken met iemand van de eigenlijke leeftijd, kan dit gepost worden via deze bus. De leerling van de leerlingenraad maakt melding bij de vertrouwenspersoon en vraagt haar om advies. De vertrouwenspersoon kan desgewenst een maatje zoeken voor de betreffende leerling die hem of haar geregeld een luisterend oor biedt en op positieve wijze begeleidt. De leerkrachten wijzen de leerlingen aan het begin van het schooljaar op deze bus en haar functie.

Signalen van leerlingen en/of ouders

Alle leerkrachten nemen opmerkingen van leerlingen en ouders serieus. Opmerkingen over pestgedrag vormen altijd aanleiding tot het voeren van een gesprek.

Observaties

Alle medewerkers van de Zevenhoeven zijn zowel in de klassen, als in de openbare ruimtes en op het plein, dagelijks alert op gedrag dat een indicatie voor pestgedrag zou kunnen zijn. Wanneer een medewerker dergelijk gedrag signaleert, bespreekt hij dit met de leerkracht van de betrokken leerlingen, de intern begeleider en de directeur.

Curatief

Ondanks alle preventieve maatregelen, kan het helaas toch gebeuren dat pestgedrag optreedt. Hieronder staat beschreven hoe wij hier op de Zevenhoeven mee omgaan.

Altijd meteen doen

- Neem (digitaal) pesten serieus. Ga in gesprek met de gepeste leerling, spoor de dader(s) op en ga ook met hen in gesprek. Vraag regelmatig na of het pesten daadwerkelijk gestopt is.
- Stel collega's, het gedragsteam en schoolleiding op de hoogte. Vraag feedback en advies.
- Stel in samenspraak met het gedragsteam een plan op. Dit kan, afhankelijk van de situatie, een intensivering van de Rots en Watertraining, de supportgroepaanpak of een andere passende interventie zijn.
- Leg de genomen stappen steeds vast in leerlingvolgsysteem Parnassys.
- Stel de ouders van de dader(s) en het slachtoffer op de hoogte. Leg uit hoe de school pesten aanpakt en verwijst naar het protocol. Afhankelijk van het plan van aanpak voor deze situatie, is het mogelijk dit gesprek samen te voeren met de collega die de interventie gaat uitvoeren. Betrek ouders bij de interventie.

De supportgroepaanpak

Wanneer er pestgedrag optreedt, zal in de meeste gevallen de supportgroepaanpak ingezet worden. Deze aanpak is erop gericht om pestgedrag op oplossingsgerichte wijze om te buigen naar positief en betrokken gedrag in de klas. Gedurende de gehele interventie worden er geen veronderstellingen gedaan over wat er gebeurd is. De supportgroep richt zich op de gewenste toekomst en bestaande problemen worden uitsluitend met dat doel aangepakt. Het gebruik van woorden als 'pestkop, pesten of slachtoffer' helpt niet en wordt dan ook vermeden. In bijlage 4 staat beschreven welke stappen er genomen worden tijdens het werken met de supportgroepaanpak.

Ouders als partner

Afstemming en samenwerking met ouders is essentieel voor het slagen van de interventie. Er wordt zowel met de ouders van het slachtoffer, als de ouders van de pester samengewerkt en afgestemd. Ouders van de leerling die gepest wordt, krijgen regelmatig een update en worden betrokken bij het evalueren van de vooruitgang. Ook begeleiding van ouders van de leerling die pest, of daar misschien ten onrechte van beschuldigd wordt, is nodig. Het is niet nuttig om ouders slechts te vertellen dat hun kind beschuldigd wordt van pesten. Dit kan spanningen veroorzaken die problematischer zijn dan de oorspronkelijke klacht. Wel is het zinvol om aan ouders te vertellen hoe behulpzaam hun kind is geweest bij het oplossen van het probleem.

Gedragsfunctie analyse

Een leerling vertoont niet zomaar pestgedrag. Hij doet dit omdat het hem, in zijn ogen, iets oplevert of door iets wat vooraf is gegaan aan het gedrag, wat de leerling niet zelf kon oplossen. Om inzicht te

krijgen in het motief van een leerling om pestgedrag te vertonen en de situatie voorafgaand aan het gedrag, kan er gebruik gemaakt worden van een gedragsfunctie analyse. Wanneer duidelijk is welke behoefte van de betreffende leerling vervuld wordt door pestgedrag te laten zien, kan gezocht worden naar alternatief gedrag waarmee deze behoefte ook vervuld wordt.

Bijlage 1. Gedragsverwachtingen de Zevenhoeven

De gedragsverwachtingen zijn geminimaliseerd naar aanleiding van een bespreking in het gedragsteam en de teamvergadering naar 6 verwachtingen die overal gehanteerd kunnen worden.

- Ik praat aardig tegen anderen.
- Ik luister naar anderen.
- Ik help anderen.
- Ik ben eerlijk.
- Ik schop, scheld en sla niet.

Bijlage 2. Het spelplan

Het bevorderen van positief gedrag tijdens vrije situaties op het speelplein gebeurt door actief toezicht houden en de vijf basiselementen van PBS. Daarnaast wordt gedrag positief gestimuleerd door het spelplan en door speciale interventies op het speelplein voor leerlingen die moeite hebben met vrije situaties door:

- Vooraf te bespreken wat het kind gaat doen.
- Vooraf speelmaatjes aan te wijzen.
- Gedragsverwachtingen uit te spreken voor de pauze.
- Leerkrachten die zich indien nodig in het spel mengen.

Het bevorderen van positief spelgedrag op het speelplein

De pleinwacht zorgt er bij de start van de pauze voor dat leerlingen die moeite hebben om tot spel te komen even geholpen worden om een spel op te starten. Tijdens het rondlopen, daagt de pleinwacht de leerlingen ook uit tot spel waar dit nodig is. Daarnaast wordt positief spel bekrachtigd door de pleinwacht.

Spelregels van de spellen die gespeeld worden op het plein zijn bij de pleinwacht bekend. Deze regels worden regelmatig in de groepen door de leerkrachten voor de pauzes herhaald. De regels staan op spelkaarten, zodat leerlingen die behoefte hebben aan visuele ondersteuning de regels nog eens kunnen nalezen.

Leerkrachten bespreken altijd kort de pauze voor met de groep. Leerlingen die moeite met spel hebben krijgen zo de kans om al na te denken over het spel dat zij willen gaan doen in de pauze. Tevens wordt de pauze altijd indien nodig even kort nabesproken.

Bijlage 3. Interactiematrix

Medewerker-leerling	
veiligheid	<p>Ik spreek kinderen aan op hun eigen verantwoordelijkheid en gebruik consequent de reactieprocedure bij ongewenst gedrag.</p> <p>Ik maak veel gebruik van non-verbale interactie.</p> <p>Ik verhef mijn stem alleen als dat écht nodig is.</p> <p>Ik ben empatisch, voorspelbaar en consequent.</p>
verantwoordelijkheid	<p>Ik geef leerlingen de ruimte om zelf problemen op te lossen.</p> <p>Ik koppel het incident los van de waardering voor het kind.</p> <p>Ik ben me bewust van mijn voorbeeldfunctie.</p> <p>Daarom is mijn interactie duidelijk, eerlijk, oprecht en respectvol.</p> <p>Ik licht de gedragsverwachtingen met behulp van de waarden toe.</p>
respect	<p>Ik begroet de leerlingen 's morgens bij binnenkomst en neem afscheid aan het einde van de dag.</p> <p>Ik beoordeel elke situatie op zichzelf.</p> <p>Ik werk actief aan een positieve relatie met de leerlingen en gebruik hierbij de verhouding 4 complimenten of positieve bekrachtigingen tegenover 1 correctie.</p>

Medewerkers onderling	
veiligheid	<p>Ik probeer mij in te leven in de gevoelens en situaties van mijn collega's.</p>
verantwoordelijkheid	<p>Ik reflecteer en kijk wat ik zelf kan doen om de situatie te verbeteren.</p> <p>Ik bespreek problemen bij de samenwerking eerst met de betreffende persoon en los ze daar op waar ze thuis horen.</p> <p>Ik kom mijn afspraken na, ben daarop aanspreekbaar en kan anderen daar ook op aanspreken.</p> <p>Ik sta open voor het ontvangen van feedback.</p> <p>Ik ben oplossingsgericht en denk mee.</p>
respect	<p>Wij begroeten elkaar bij binnenkomst en zeggen elkaar gedag.</p> <p>Ik ben eerlijk, open, oprecht en duidelijk.</p> <p>Ik geef geregeld een compliment.</p>

Medewerker- ouder

veiligheid	<p>We scheppen een klimaat waarbij ouders het gevoel hebben dat ze altijd even binnen kunnen komen.</p> <p>We spreken op een gelijkwaardige manier met elkaar.</p> <p>We luisteren. We oordelen niet.</p>
verantwoordelijkheid	<p>Er is een heldere communicatie wederzijds.</p> <p>Gezamenlijk belang is het welzijn en de ontwikkeling van het kind.</p> <p>Ik geef ouders steeds een nieuwe kans, maar geef ook mijn grenzen aan.</p>
respect	<p>We hebben wederzijds vertrouwen en respect.</p> <p>Er is een heldere communicatie wederzijds.</p> <p>We spreken op een gelijkwaardige manier met elkaar.</p>

Medewerker - externe	
veiligheid & verantwoordelijkheid & respect	<p>We handelen professioneel.</p> <p>We stellen vooraf een duidelijk doel van het gesprek en duidelijke verwachtingen van elkaar.</p> <p>Ik vind het fijn en goed om de expertises van anderen te benutten.</p>

Bijlage 4. De supportgroepaanpak

Stap 1: Oplossingsgericht gesprek met de leerling die ondersteuning nodig heeft.

De gespreksleider praat met de leerling die ondersteuning nodig heeft om erachter te komen met welke andere leerlingen de supportgroep gevormd zal worden. De supportgroep wordt samengesteld uit 8 tot 10 leerlingen die genoemd zijn door het kind dat ondersteuning nodig heeft. Ouders van alle leerlingen die in de supportgroep zitten, worden op de hoogte gesteld.

Stap 2: De bijeenkomst met de supportgroep

Het doel van de eerste bijeenkomst met de supportgroep is de leden te laten weten dat hun hulp nodig is en om ze te vragen of zij iemand op school willen steunen, zodat deze medeleerling zich weer gelukkig voelt op school. Het grootste deel van deze ontmoeting wordt besteed aan het inventariseren en prijzen van voorstellen.

Stap 3: Het tweede gesprek met de leerling

Ongeveer een week na de bijeenkomst met de supportgroep, wordt er een tweede gesprek met de leerling gevoerd. Doel van dit gesprek is uitzoeken wat er gedurende deze week beter is gegaan. De ontwikkeling wordt in de gaten gehouden en iedere positieve verandering wordt versterkt.

Stap 4: De tweede bijeenkomst met de supportgroep

Dit gesprek biedt gelegenheid om de leden te laten zien dat hun inzet gewaardeerd wordt, zowel individueel als met de hele groep. Ook biedt de groep een ander perspectief om naar de situatie te kijken en om te beoordelen of de steun van de supportgroep nodig blijft.

Stap 5: Het vervolg

In de meeste gevallen volgt een derde gesprek om er zeker van te zijn dat het patroon van interactie blijvend veranderd is. Wanneer de leerling die ondersteuning kreeg zich weer prettig voelt op school, zullen de leden van de supportgroep positief zijn en zullen de ouders (die als partner betrokken zijn) tevreden zijn dat er niet meer gepest wordt. Hiermee komt er een einde aan de interventie.